

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 30 oktober 2013

Ö 3474-13

KLAGANDE

1. Företagsbilar i Stockholm Aktiebolag, 556473-7178

Box 19530

104 32 Stockholm

2. JP

SAKEN

Avvisande av ombud

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2013-06-28 i mål T 3143-13

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen upphäver hovrättens beslut.

Dok.Id 85636

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstadamstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Företagsbilar i Stockholm Aktiebolag och JP har yrkat att Högsta domstolen upphäver hovrättens beslut.

SKÄL

Bakgrund

1. JP dömdes den 30 september 2003 för penninghäleri till fängelse ett år. Brottet begicks år 2001. Det bedömdes som grovt och bestod i att JP, som då var advokat, hade fört vidare pengar som hade åtkommit genom brott och satts in på hans företagskonto. Efter att ha avtjänat straffet och därefter verkat utomlands en tid, återvände JP till Sverige år 2007. Han har sedan dess arbetat som juristkonsult.
2. Den 25 mars 2013 dömdes JP av Svea hovrätt för bokföringsbrott och osant intygande till villkorlig dom och böter. Böterna skulle anses helt betalda genom att JP hade varit frihetsberövad i målet. Bokföringsbrottet bestod i ett oaktsamt åsidosättande av bokföringsskyldigheten. Det osanna intygandet avsåg en ändringsanmälan till Bolagsverket och syftade till att vilseleda en bank om ägarförhållandena i ett skuldbelastat bolag för att ett lån till dess moderbolag skulle kunna utverkas. Båda brotten begicks år 2010.
3. I det tvistemål där JP har blivit avvisad som ombud förde han Företagsbilars talan intill dess att hovrätten genom det överklagade beslutet avvisade honom som ombud i målet med hänvisning till att han inte uppfyllde kravet på redbarhet.

Hur bedöms kravet på redbarhet?

4. En part har rätt att föra sin talan genom ombud. Som ombud får dock inte brukas någon annan än den som rätten med hänsyn till redbarhet, insikter och tidigare verksamhet finner lämplig (12 kap. 2 § rättegångsbalken). De angivna kraven har i förarbetena motiverats med de anspråk som rättegången ställer på de personer som utför parternas talan. När ombudets redbarhet sätts i fråga på grund av brottslighet bör det, enligt förarbetena, bedömas i varje särskilt fall om personen kan anses redbar. Stor hänsyn bör därvid tas till vad det har rört sig om för brott och till den tid som har förflutit efter verkställighet av påföljden, liksom till den dömdes uppträdande under tiden därefter. (Se NJA II 1943 s. 132.) I ett äldre avgörande, NJA 1936 s. 605, beaktade Högsta domstolen även den tid som hade förflutit från gärningen.

5. I rättsfallet NJA 2007 s. 650 lade Högsta domstolen de angivna utgångspunkterna till grund för sin bedömning. Den aktuella personen hade drygt fyra år tidigare dömts för skattebedrägeri, skattebrott och grovt bedrägeri till fängelse ett år. Brotten hade begåtts mer än tio år före Högsta domstolens avgörande. Det hade inte kommit fram att personen hade gjort sig skyldig till någon mer brottslighet, förutom trafikförseelser. Enligt Högsta domstolen utgjorde vid en sammantagen bedömning den tidigare brottsligheten inte tillräckliga skäl att avvisa personen som ombud i målet.

6. Kravet på redbarhet för rättegångsombud har sin grund i att verksamheten vid domstolarna måste kunna bedrivas på ett korrekt och ändamålsenligt sätt så att goda förutsättningar skapas för riktiga avgöranden. Att verksamheten kan bedrivas så har stor betydelse för samhällets funktion men också för de enskilda parterna. Det är viktigt att upprätthålla respekten för domstolens auktoritet och förtroendet för rättsväsendet i stort.

7. Bristande redbarhet kan ha samband med att personen i fråga har gjort sig skyldig till brottslighet av ett slag som ger anledning att betvivla att han eller hon svarar mot de krav som ställs på ett ombud. Har personen dömts vid mer än ett tillfälle för brottslighet av det angivna slaget är redbarhetskravet ofta inte uppfyllt.

Bedömningen i detta fall

8. Det penninghäleri som JP dömdes för år 2003 ger tydligt uttryck för bristande redbarhet. Brottet var allvarligt, särskilt med hänsyn till dess anknytning till hans verksamhet som advokat. Brottsligheten ligger emellertid tolv år tillbaka i tiden och kan inte i sig föranleda att JP nu ska avvisas som ombud (jfr NJA 2007 s. 650).

9. JP har emellertid dömts på nytt år 2013. Av brottsligheten i den domen är det främst det osanna intygandet som har betydelse för bedömningen av hans redbarhet. Det av oaktsamhet begångna bokföringsbrottet inverkar endast obetydligt på saken.

10. Det osanna intygandet vittnar utan tvivel om en bristande redbarhet, även om brottet i sig är ett bötesbrott. Det har emellertid förflutit ca tre år sedan detta brott begicks. Utredningen visar inte att det under dessa år har riktats några anmärkningar mot JP av betydelse för bedömningen av hans redbarhet. Att domen har vunnit laga kraft först nyligen har underordnad betydelse. Det agerande från hans sida som framgår av domen är inte sådant att det leder till bedömningen att JP inte nu uppfyller kravet på redbarhet.

11. Vid prövningen måste emellertid även den tidigare brottsligheten beaktas. Betydelsen av den för bedömningen av JPs redbarhet i dag har

minskat avsevärt efter den tid som har förflutit. Domen från år 2003 kan nu inte tillmätas annat än mindre betydelse.

12. Sammantaget saknas det tillräckligt underlag för bedömningen att JP inte uppfyller redbarhetskravet i 12 kap. 2 § rättegångsbalken. Hovrättens beslut ska därför upphävas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Kerstin Calissendorff (skiljaktig),
Göran Lambertz (referent), Johnny Herre, Martin Borgeke och Anders Eka
(skiljaktig)
Föredragande justitiesekreterare: Olle Bergsten

**BILAGA TILL
PROTOKOLL**
2013-10-09

Mål nr
Ö 3474-13

SKILJAKTIG MENING

Justitieråden Kerstin Calissendorff och Anders Eka är skiljaktiga och anför:

Vid bedömningen av om kravet på redbarhet är uppfyllt kan hänsyn tas till såväl straffbara som andra förfaranden (jfr Peter Fitger m.fl., Rättegångsbalken, suppl. 74, april 2013, s. 12:12). Utöver vad som framgår av majoritetens beslut anser vi därför att ytterligare omständigheter bör beaktas vid bedömningen av om JP är olämplig att uppträda som ombud i målet.

Hovrätten har, utöver de brott JP dömts för, funnit utrett att han har medverkat till att för skens skull upprätta ett köpekontrakt som getts ett osant innehåll. Handlingen, som antedaterades, upprättades i syfte att bättra på möjligheten för en klient att få kredit.

Sammantaget är omständigheterna enligt vår mening sådana att JP med hänsyn till kravet på redbarhet i 12 kap. 2 § rättegångsbalken inte får brukas som ombud i målet. Vi anser således att hovrättens beslut ska fastställas.